

Nr 836

Av herrar Wallmark och Strandberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 65, angående anslag till klass- och ämneslärarutbildning m. m. för budgetåret 1968/69.

(Lika lydande med motion nr 1078 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition 1968: 65 anför departementschefen å s. 47: »För viss försöksverksamhet med kompletterande utbildning i matematik, fysik och kemi för sådana lärarkandidater som ej uppfyller kraven på förkunskaper i dessa ämnen, bör särskilda medel anvisas. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser.»

Departementschefen grundar detta ställningstagande på ett förslag från kompetensutredningen av den 12 december 1967. Utredningen föreslår i detta att även sökande från fackskolans sociala linjes språkliga gren skall vara behöriga att antagas till lärarhögskolans klasslärarlinjer utan komplettering av kunskaperna i matematik, fysik och kemi samt att undervisningen vid klasslärarlinjerna i nämnda ämnen skall grundas på de förkunskaper som förvärfvas i första årskursen av fackskolans naturvetenskapliga gren. Antagen lärarkandidat som ej har dessa förkunskaper skall enligt utredningens förslag före studiernas påbörjande antingen genomgå en preparandkurs i nämnda ämnen om högst fem veckor eller erhålla uppskov med inträdet vid lärarhögskola för nödvändiga kompletteringar.

Med hänsyn till behovet att ge klasslärarutbildningen så hög kvalitet som möjligt måste den föreslagna preparandkursen anses helt otillräcklig, särskilt om — vilket måste uppställas som ett minimikrav — undervisningen vid lärarhögskola i matematik, fysik och kemi skall grundas på de förkunskaper som förvärfvas i fråga om matematik i årskurs 1 av naturvetenskaplig gren och i fråga om fysik och kemi i årskurs 2 av denna gren. Totalt utgör undervisningstiden i dessa ämnen i fackskolan över 400 timmar. Detta stora timantal kan rimligen inte uppvägas av en preparandkurs om fem veckor. Eleverna från fackskolans sociala linjes språkliga gren har dessutom inte haft någon som helst kontakt med naturvetenskapliga ämnen på minst två år, och flertalet elever kan därjämte förutsättas ha valt den sociala linjens språkliga gren på grund av bristande intresse för matematik, fysik och kemi. Den förväntade hårda arbetstakten vid klasslärarlinjerna torde inte heller medge någon nämnvärd inhämtning från berörda elevers sida av övriga elevers försprång i fråga om förkunskaper.

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 3 saml. Nr 836—848

Det råder numera internationell enighet om att en ökad satsning på de tekniska och naturvetenskapliga ämnena är befogad och nödvändig, eftersom kunskaper i dessa ämnen visat sig vara värdefulla inom ett allt bredare fält i ett modernt samhälle.

I Sverige har däremot inte myndigheterna visat motsvarande intresse för en ökad satsning på detta område. Sedan mitten av femtiotalet synes detta tvärtom ha minskat. Inom universitetsväsendet råder en enorm tillströmning av studerande till så gott som samtliga fakulteter utom den naturvetenskapliga. Orsaken till denna ogynnsamma utveckling är att söka dels inom gymnasiet, där de naturvetenskapliga linjerna inte lockat tillnärmelsevis lika många elever som andra linjer, dels och framför allt inom grundskolan. Utrymmet för de naturvetenskapliga ämnena inom grundskolan är inte tillräckligt stort, och detta gör att eleverna får läsa relativt koncentrerat och under tidspress. I kombination med på sina håll inom denna ämnessfär bristfälligt utbildade lärare gör detta att eleverna flyr från dessa ämnen så fort detta är möjligt. För att intresset verkligen skall väckas hos den enskilde eleven bör undervisningsmetoderna ändras och tidspressen bortskaffas. Det viktigaste är emellertid att klasslärarna får en utbildning som verkligen kan möjliggöra en intresseväckande undervisning. Det står utom allt tvivel att klasslärare måste vara kunniga, eftersom framför allt mellanstadiet är det stadium på vilket eleven kan grunda sitt vetande och sitt intresse för matematik, fysik och kemi.

Enligt vår uppfattning skall av fackskolans grenar därför endast sociala linjens naturvetenskapliga gren ge full behörighet till klasslärarutbildning. Sökande från den språkliga grenen måste före inträdet vid lärarhögskola förbättra sina kunskaper i matematik, fysik och kemi. Samma krav bör ställas på sökande från det äldre gymnasiets latinlinje och möjligen också från detta gymnasiums språkliga gren.

Samtidigt framstår det som angeläget att ungdom med utbildning på ovan nämnda grenar respektive linje bereds tillfälle att genomgå klasslärarutbildning. I likhet med utredningens majoritet finner vi det lämpligt att sökande utan föreskrivna kunskaper i matematik, fysik och kemi får behörighet att söka till klasslärarutbildning och att de får antas på sitt slutföreläsningsbetyg (motsvarande) med förbehåll, att de före påbörjandet av studierna vid lärarhögskola undergår fyllnadsprövning i matematik, fysik och kemi. Alternativt bör de beredas tillfälle att genomgå preparandkurs om en termin, under vilken tid samma studiesociala förmåner bör utgå som vid klasslärarlinjerna.

Preparandkurs bör avslutas med kunskapsprov som betygsätts. Lägst betyg två bör krävas i de berörda ämnena för att tillträde till klasslärarlinje skall beviljas. Samma betygskrav bör gälla för sökande, oavsett kategori, i alla ämnen i vilka särskilda förkunskaper krävs. För sökande från det gamla gymnasiet bör kravet vara lägst godkänd. Genom dessa betygs-

krav uppnås överensstämmelse i fråga om den krävda kunskapsnivån med den provisoriska behörighetskungörelsen för högre utbildning (SFS 1967: 450).

Mot bakgrund härav är det angeläget att i de bestämmelser Kungl. Maj:t enligt departementschefen kommer att meddela måtte ingå regler om fyllnadsprövning i matematik, fysik och kemi före påbörjandet av studierna vid lärarhögskola.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t måtte meddela bestämmelser om fyllnadsprövning i enlighet med vad i motionen anförts före inträdet vid lärarhögskola i matematik, fysik och kemi för sådana elever som ej uppfyller kraven i dessa ämnen motsvarande minst fackskolans sociala linjes naturvetenskapliga gren.

Stockholm 2 april 1968

Gunnar Wallmark (h)

Bertil Strandberg (h)
